

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Ref : 23/4675 – innspill til stortingsmelding om villrein

Oslo, 29.19.2023
Dok.id: Innspill villrein 2023-2

Innspill til ny stortingsmelding om villrein

NFS er fellesorganisasjon for de 93 fjellstyrene i Norge. Fjellstyrene forvalter blant annet jakt og fiske på ca halvparten av stateid grunn i Norge, statsallmenningene. Vår forvaltning er forankret i Fjelleva og sikrer hele Norges befolkning tilgang til gode jaktopplevelser til rimelige priser i store deler av Sør-Norge. Samlet sett selger fjellstyrene flest jaktkort i Norge. Store areal i de mest populære fjellområdene i Sør-Norge er statsallmenning. Samlet sett selger fjellstyrene 25.000 småviltkort, 5-8000 fellingstillatelser på villrein og 1200 fellingstillatelser på elg og hjort.

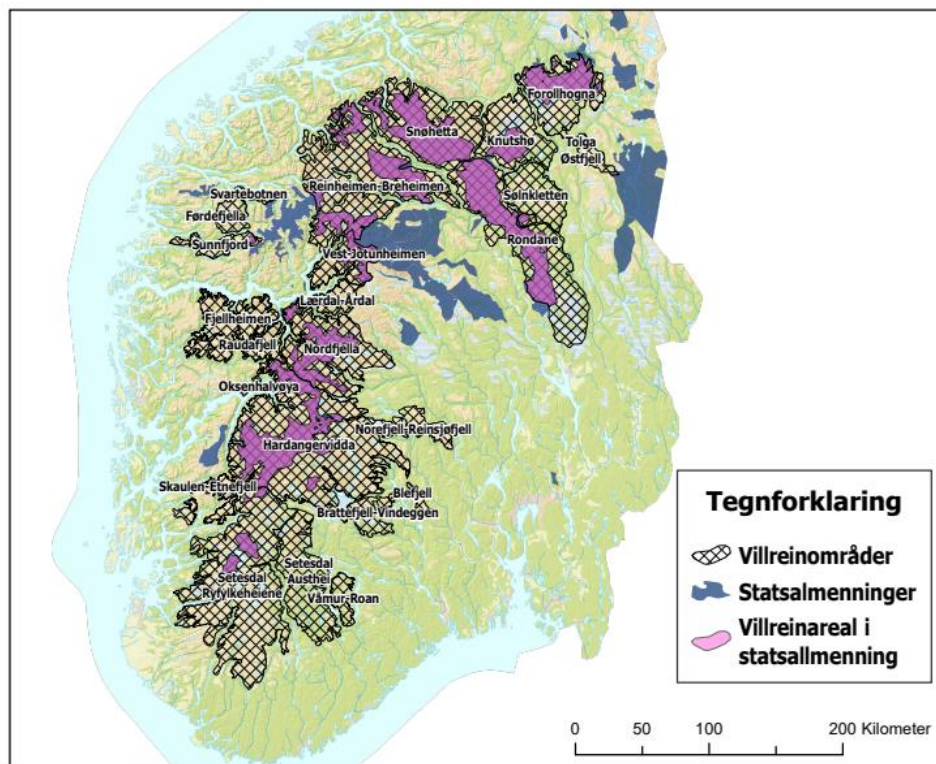
Regjeringen har besluttet at det skal lages en egen stortingsmelding om villrein. Målsetninga med stortingsmeldingen er å sikre og forankre nødvendige og langsiktige endringer i gjeldende politikk og rammeverk for å kunne bedre situasjonen for villrein. Det er en ambisiøs målsetning som krever at alle de involverte sektorene jobber sammen og bidrar med sin del av jobben for å lykkes.

For å få best mulig overblikk over hva som kreves for å bedre situasjonen for villreinen, arrangerte Klima- og miljødepartementet et innspillsmøte 8/12 på teams for villreinområdene sør for Sognefjorden. Dette for å få en overordnet tilbakemelding på utfordringsbildet for villrein i dag. NFS kom med skriftlig innspill etter møtet.

I begynnelsen av september ble det invitert til nye innspillsmøter 18. og 19. september 2023. På bakgrunn av andre innspillsmøte 18. september hvor vi deltok, ønsker Norges Fjellstyresamband herved å sende inn vårt skriftlige innspill på de punkt som det er spurt om innspill på.

24% av villreinområdene i Norge er statsallmenning. I statsallmenningene er staten (Statskog SF) grunneier, mens retten til villreinjakt er en bruksrett som tilligger innbyggerne i kommuner med statsallmenning og som administreres av fjellstyrene. Statens grunndisponeringsrett er underordnet bruksrettene og staten kan ikke gjennomføre grunndisponeringer som er til vesentlig skade for bruksrettene. Statsallmenningsareal kan ikke selges (fjelleva § 13). Disse mekanismene er viktige for villreinen og må videreføres. Staten har som eier, full kontroll på arealbruken i statsallmenningene. Staten bør være et forbilde og må ha en forvaltning av sine eiendommer som sikrer villreinenens leveområder. Tap av natur/areal i statsallmenningene må unngås og områder som er ødelagt må restaureres.

Villreinområder i statsallmenning

Villreinområde	Areal	Areal i statsalm.	Andel st.alm.
Forollhogna	2340	1035	44,2%
Reinheimen-	5798	1842	31,8%
Hardangervidda	8646	2541	29,4%
Rondane	4843	2291	47,3%
Setesdal Ryfylkeheiene	7021	421	6%
Knutshø	2070	464	22,4%
Snøhetta	3731	1880	50,4%
Lærdal-Ardal	544	1	0,2%
Raudafjell	514	9	1,8%
Nordfjella	3225	1035	32,1%
Sunnfjord	560	28	5%
Vest-Jotunheimen	1111	439	39,5%
Tolga Østfjell	413	14	3,4%
Svartebotnen	166	15	9%

De 24 villreinområdene i Norge har tilsammen et areal på rundt 49950 km². Av dette arealet er 12015 km², dvs. 24%, i statsallmenning. 10 villreinområder ligger ikke i statsallmenning: Sjønkletten, Oksenhalvøya, Førdefjella, Setesdal Austhei, Skaulen-Etnefjell, Norefjell-Reinsjøfjell, Brattefjell-Vindeggen, Fjellheimen, Blefjell og Våmur-Roan.

Kartdata: Statens kartverk og Norsk villreinsenter.
Kartarbeid: Norsk villreinsenter, 06.07.2022

Fjellstyrene selger årlig +/- 5000 villreinkort med en samlet verdi på ca. 10 mill. kr. Villreinen er med andre ord viktig for fjellstyrene og fjellstyrene er viktig for villreinen.

Fjellstyrene har en sentral og viktig rolle i villreinforvaltningen. Fjellstyrenes ansatte (Fjelloppsyn) har formell kompetanse og stor lokalkunnskap som er svært verdifull. Fjelloppsynet er en effektiv brobygger mellom lokalt og sentralt nivå. Fjellstyrene må sikres kompetanse og kapasitet til å fortsette som en viktig aktør i villreinforvaltningen.

Det må stilles offentlige midler både til statlige og lokale aktører.

Store og sammenhengende fjellområder med lite forstyrrelser er en forutsetning for å opprettholde en god bestand over tid. Mye areal i villreinområdene er av dårlig kvalitet (rødt).

Enkelte områder fungerer imidlertid godt. Disse må identifiseres og sikres (det er bedre å forebygge enn å reparere).

Villreinområdene omfatter store arealer med mange brukerinteresser. Det er stort potensial for konflikt i arealbruken. Det er derfor avgjørende å være klok i organisering av prosessene. For å unngå konflikt mellom interesser og områder er involvering og medvirkning/møteplasser avgjørende.

Villrein er en ansvarsart (minst 25% av den europeiske bestanden lever i Norge), som vi er særlig forpliktet til å ta vare på. Denne arten forvaltes derfor på en annen måte enn de tre andre hjorteviltartene, elg, hjort og rådyr. Forvaltningen er organisert i 24 villreinområder.

Fjelløkosystemer er spesielt følsomme for klimaendringer, bl.a. fordi dette vil kunne føre til gjengroing og hyppigere ising og tining av snødekket. Klimaendringer er en vesentlig utfordring for villreinen.

NFS har nå følgende innspill til stortingsmeldingen for å bedre tilstanden for villrein:

- Villrein er en nasjonal ansvarsart. Det må derfor utarbeides tydelige nasjonale mål og rammer for villrein og villreinenes leveområder som definerer det regionale/lokale handlingsrommet.
- Ca. 25% av villreinområdene er statsallmenninger eid av staten. Staten må gå foran i forvaltningen av sine eiendommer og må ha en forvaltning av sine eiendommer som sikrer villreinenes leveområder. Tap av natur/areal i statsallmenningene må unngås og områder i statsallmenning som er ødelagt må restaureres. Dette kan føre til at gamle trekkveier gjenoppstår og tilstanden forbedres.
- Det må sikres en helhetlig forvaltning av villreinområdene. Ulike prosesser som påvirker forvaltninga av villreinen, må samordnes. Ordningen med villreinutvalg og villreinnemder må videreføres.
- Klimaendringer har og vil få, store negative konsekvenser for villreinen. Stortingsmeldingen må beskrive hvilke tiltak som er nødvendige for å sikre høyfjellsøkosystemene best mulig med klimaendringene (klimatilpasninger) og hvilke tiltak som kan sikre at klimaendringene ikke blir så omfattende at villreinenes livsgrunnlag forsvinner.
- Arealer som er funksjonelle må identifiseres og sikres.
- Kompetanse og kapasitet både hos lokale og sentrale aktører er nødvendig for sikre en god forvaltning av villreinen. Det må sikres nødvendig økonomi for de lokale aktørene.

Ta gjerne kontakt hvis noe er uklart. NFS bidrar gjerne med flere innspill til stortingsmeldingen ved behov.

Hilsen
Norges Fjellstyresamband

Jan Borgnes s/.
Daglig leder

Torgeir Lande s/.
Rådgiver

E-post: torgeir.lande@fjellstyrene.no